

30.11.2001

Tässä numerossa

- ▶ Suomalaisten pankkien kannattavuus ja vakavaraisuus tammi – syyskuussa 2001
Taulukko: Tuloslaskelman pääeriä ja tunnuslukuja
- ▶ Pankkikonsernien saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sekä talletukset 30.9.2001
Taulukko: Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
Taulukko: Talletukset
Kuva: Rahastoyhtiöiden markkinaosuuksia 30.9.2001
- ▶ Baltian maiden pankkien ja valvonnan tila
- ▶ Selvitys uudistettavan vakavaraisuuskehikon vaikutuksista julkaistu
- ▶ Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonta käytännössä
Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä -käsite
- ▶ Pankkien ja Automatian eurovalmistelut ovat edenneet aikataulussa
- ▶ Sijoituspalveluja tarjoavien yritysten menettelytapoja halutaan yhdenmukaistaa Euroopassa
Yhdenmukaisen sääntelyn tarve Euroopassa
- ▶ Tapahtumakatsaus
Nimitys Rahoitustarkastuksessa
Tutkintapyyntöjä poliisille
Rahoitustarkastuksen kehoitus arvopaperinvälittäjälle
Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote vuonna 2002

SUOMALAISTEN PANKKIEN KANNATTAVUUS JA VAKAVARAISUUS TAMMI - SYYSKUUSSA 2001 1)

Suomessa toimivien pankkien taloudellinen toimintaympäristö pysyi hyvänä, vaikka kansantalouden näkymät ovat viime aikoina heikentyneet. Alhainen korkotaso sekä osakemarkkinoiden hiipuminen ovat supistaneet pankkien tuottoja. Toisaalta anto- ja ottolainauksen volyymit ovat kasvaneet ja hidastaneet tuottojen laskua.

1) Luvuissa ovat mukana Merita Pankki -konserni, Sampo Pankki -konserni, Osuuspankkien yhteenliittymä, Mandatum Pankki -konserni, Aktia Pankki -konserni, Ålandsbanken-konserni sekä säästöpankit, paikallisosuuspankit, Gyllenberg ja Evli emoyhtiöinä.

Kannattavuus heikkeni hieman

Pankkien yhteenlaskettu liikevoitto pieneni tammi-syyskuussa 15 % viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Liikevoittoa kertyi 1 369 miljoonaa euroa, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 1 608 miljoonaa euroa.

Oman pääoman tuotto (ROE) oli yhä hyvällä tasolla eli 22 %, vaikka se laskikin viime vuodesta 3 prosenttiyksikköä. Liikevoitto suhteessa keskimääräiseen taseeseen (ROA) oli 1,3 %.

Rahoituskate vahvistui edelleen

Pankkien rahoituskate kasvoi edelleen viime vuodesta. Toisaalta kesäkuusta syyskuuhun katteen kasvu on lähes pysähtynyt. Yhteenlaskettu rahoituskate oli tammi-syyskuussa 2 127 miljoonaa euroa, kun se viime vuoden vastaavana ajankohtana oli 1 979 miljoonaa euroa. Sekä korkotuotot että korkokulut kasvoivat vuoden aikana anto- ja ottolainauksen volyymien kasvun seurauksena. Sen sijaan anto- ja ottolainauksen välinen korkomarginaali supistui edelleen korkotason laskun vuoksi.

Lainakannan ja talletusten välinen korkoero oli vuoden 2000 syyskuussa 4,25 %, kun ero oli tämän vuoden syyskuussa 3,73 % 2). Ero on vieläkin suurempi, jos tarkastellaan ainoastaan uusien lainojen ja talletusten kannan välistä eroa. Syyskuun 2000 lopussa korkomarginaali oli 3,92 %, kun vastaava marginaali oli viime syyskuussa 2,94 %. Korkomarginaalien supistuminen

johtui antolainauskorkojen laskusta, sillä talletusten korot ovat pysyneet vuoden aikana kutakuinkin samalla tasolla.

Pankkien anto- ja ottolainauksen volyymien kasvu kompensoi supistunutta korkomarginaalia. Lainakanta kasvoi viime vuoden syyskuusta noin 6 %. Talletukset lisääntyivät vastaavalla periodilla vieläkin nopeammin eli 11,5 %³⁾.

- 1) Suomen Pankin julkaisema Rahoitusmarkkinat –tilastokatsaus.
- 2) Aiheesta enemmän Pankkikonsernien saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sekä talletukset 30.9.2001 -osiossa.

Muut tuotot laskivat

Palkkiotuotot laskivat viime vuoden tammi-syyskuuhun verrattuna 14 %. Antolainauksen ja maksuliikenteen palkkiotuotot kasvoivat volyymien kasvun seurauksena. Eniten supistuivat arvopapereiden välityksestä sekä omaisuudenhoidosta saadut palkkiotuotot.

Arvopaperi- ja valuuttatoiminnan nettotuottoja kertyy tänä vuonna selvästi vähemmän kuin viime vuonna. Kuluvan vuoden tammi-syyskuussa nettomääräisiä tuottoja kirjattiin 66 miljoonaa euroa, kun viime vuoden tammi-syyskuussa tuottoja kirjattiin 144 miljoonaa euroa. Tosin viime vuoden vertailujakso sisältää poikkeuksellisen paljon suuria kertaluonteisia eriä. Myös liiketoiminnan muut tuotot supistuivat, mutta vähemmän eli 10 %.

Kulut kasvoivat

Hallinto- ja toimintakulut kasvoivat 8 % viime vuoteen verrattuna. Hallintokuluja kasvattivat erityisesti lisääntyneet henkilöstö-, ATK- ja markkinointikulut. Myös liiketoiminnan muut kulut, kuten kiinteistöjen vuokratulot kasvoivat. Sen sijaan poistoja ja arvonalennuksia kirjattiin kutakuinkin yhtä paljon kuin viime vuonna vastaavana aikana.

Luottotappiot lievässä kasvussa

Pankit kirjasivat tammi-syyskuussa nettomääräisiä luotto- ja takaustappioita 60 miljoonaa euroa, mikä on selvästi enemmän kuin viime vuonna vastaavana ajankohtana. Historiallisesti tarkasteltuna luottotappiot ovat kuitenkin edelleen erittäin alhaisella tasolla. Pankit ovat saaneet myös suhteellisen paljon palautuksia ja ne ovat peruuttaneet aiemmin tekemiään luottotappiovarauksia. Tämän vuoksi nettomääräiset luottotappiot jäivät selvästi kauden aikana kirjattuja luottotappioita pienemmiksi.

Vakavaraisuudessa ei suuria muutoksia

Pankkien kokonaisvakavaraisuus oli syyskuun 2001 lopussa 12,9 %, kun vastaava tunnusluku viime vuoden syyskuussa oli 13,1 %. Vaikka pankkien omat varat kasvoivat vuoden aikana, vakavaraisuus laski, kun riskipainotetut saamiset ja vastuut kasvoivat suhteessa enemmän kuin omat varat. Sitä vastoin ensisijaiset omat varat kasvoivat nopeammin kuin riskipainotetut saamiset ja vastuut, joten ainoastaan ensisijaisten omien varojen perusteella laskettu Tier 1 -vakavaraisuus vahvistui 12 kuukauden aikana 9,9, prosentista 10,5 prosenttiin.

Taulukko: Tuloslaskelman pääeriä ja tunnuslukuja

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Toni Honkaniemi, puhelin (09) 183 51.

▶▶▶▶▶

PANKKIKONSERNIEN SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ SEKÄ TALLETUKSET 30.9.2001

Talletuspankkikonsernien luottokanta supistui kesäkuusta

Talletuspankkikonsernien 1) luottokanta eli saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä pieneni vuoden 2001 kolmannen vuosineljänneksen aikana noin prosentin ja oli syyskuun lopussa noin 78,4 miljardia euroa. Sen sijaan vuoden 2000 syyskuuhun verrattuna luottokanta kasvoi noin 6 %. Viimeaikaiseen kehitykseen on vaikuttanut talouden epävarmuuden lisääntyminen yleensä sekä erityisesti rahoitusmarkkinoilla periodin alkupuolen maailmanpoliittisten tapahtumien vuoksi.

Luottokannan kasvu on kuitenkin vuositasolla edelleen varsin voimakasta, ja kasvua edistää alentunut korkotaso. Tämä vaikuttaa varsinkin asuntoluottojen kysyntään, koska kotitalouksien ansiotaso kasvaa edelleen (Tilastokeskuksen mukaan 4,5 % heinä-syyskuussa) ja myös luottamus omaan talouteen on pysynyt hyvänä 2).

Kesäkuusta syyskuuhun suurimmista pankeista ainoastaan Osuuspankkien yhteenliittymä kasvatti luotonantoaan ja siten myös markkinaosuuttaan (+ 0,7 prosenttiyksikköä). Merita Pankin ja Sampo Pankin luotonanto supistui kolmen viime kuukauden aikana niin, että Merita Pankki menetti markkinaosuuttaan 0,6 prosenttiyksikköä ja Sampo Pankki 0,4 prosenttiyksikköä.

Viimeksi kuluneen vuoden aikana Merita Pankki, Osuuspankkien yhteenliittymä ja ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit ovat kasvattaneet eniten markkinaosuuttaan luotonannossa. Markkinaosuuttaan on menettänyt eniten Sampo Pankki, jonka osuus on supistunut vuodessa 2,2 prosenttiyksikköä lähinnä ulkomaisten luottojen supistumisen johdosta.

Vaikka toistaiseksi saamiskanta on kasvanut vuositasolla varsin voimakkaasti talouskasvun hidastumisesta huolimatta, jatkossa ratkaisevia kysymyksiä ovat taloussuhdanteen kääntymisen ajankohta ja korkotaso. Jo nyt voidaan nähdä, että kotitalouksien ja yritysten luottokannat kehittyvät eri tavoin. Kotitalouksien luotonotto kasvaa yrityssektoria enemmän, koska alhainen korkotaso ja kotitalouksien luottamus omaan talouteen lisäävät kulutusta sekä asuntoluottojen kysyntää, kun taas yritysten käyttäytymiseen vaikuttaa enemmän talouden epävarmuus. Tämä näkyy myös yrityslainojen hinnoittelussa kun korkomarginaalit ovat kääntyneet kasvuun.

1) Kotimaisten pankkien luvut ovat konsernilukuja. Säästöpankkien, paikallisosuuspankkien ja Aktian luvuissa ovat mukana vain emopankit. Mukaan on otettu euro- ja valuuttamääräiset saamiset ja talletukset. Mukana ovat myös seuraavien ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit: Citibank International plc, Crédit Agricole Indosuez, Den Danske Bank, Skandinaviska Enskilda Banken, Svenska Handelsbanken ja D. Carnegie AB, Finland Filialen. Tässä laskelmassa esitetyt luvut poikkeavat Suomen Pankin julkaisemasta Rahoitusmarkkinatilastokatsauksesta. Suomen Pankin tilasto kattaa emopankit ilman ulkomaisia sivukonttoreita, kun taas tässä laskelmassa käytetään pääosin konsernilukuja. Lisäksi Suomen Pankin tilastossa valtio ei sisälly yleisö-käsitteeseen ja useista luottojen ja talletusten erittelyistä puuttuvat valuuttamääräiset erät. Rahoitustarkastuksen julkaisemiin lukuihin edellä mainitut erät sisältyvät.

2) Kuluttajien omaa taloudellista tilannetta mittaava indeksi oli syyskuussa 8,0. Vuoden 2001 lokakuun indeksi oli noussut 9,6:een, kun se oli vuoden 2000 lokakuussa 9,4.

Pankkitalletukset kasvavat edelleen, mutta kasvu on hidastumassa

Pankkisektorin talletuskanta on kesäkuusta jatkanut edelleen kasvuaan (+ 3,3 %). Absoluuttisesti kasvu oli noin 2 miljardia euroa, eli talletuskanta oli syyskuussa 63 miljardia euroa. Viime vuoden syyskuuhun nähden talletuskanta on kasvanut noin 11,5 %. Kasvu on kuitenkin hidastunut vuoden toiseen neljännekseen verrattuna, jolloin kolmen kuukauden kasvuprosentti oli 5,2 %.

Merita Pankin talletuskanta kasvoi 1,5 miljardia euroa kolmannen vuosineljänneksen aikana, mikä johtuu lähinnä talletusten kasvusta Merita Pankin ulkomaisissa sivukonttoreissa. Näin Merita Pankin markkinaosuus on noussut prosenttiyksikön kesäkuusta syyskuuhun, vaikka kotimaan markkinoilla sen asema ei ole oleellisesti muuttunut.

Sampo Pankin talletuskanta on supistunut vajaan prosentin kesäkuusta syyskuuhun, ja myöskään vuoden 2000 syyskuuhun verrattuna talletukset eivät ole kasvaneet. Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit ovat kasvattaneet vuodessa talletuskantaansa 30 %, mutta niiden merkitys koko pankkisektoriin nähden on silti vielä vähäinen. Vuoden 2000 syyskuuhun verrattuna paikallisosuuspankkien talletuskanta on kasvanut 12,5 % ja vastaavasti Osuuspankkien yhteenliittymän 11,4 % sekä Säästöpankkien 8,9 %.

Kotitalouksien lisääntyneet tulot kasvattavat edelleen sekä talletuksia että kulutusta, koska kuluttajien luottamus omaan talouteensa on edelleen hyvä, ja toisaalta arvopaperimarkkinoiden epävarmuus ohjaa edelleen varoja turvallisiin kohteisiin. Arvopapereiden hintojen volatiliiteetti on edelleen korkealla tasolla.

Sijoitusrahastojen pääoma laski kesä-syyskuussa 6,5 % eli 14,2 miljardiin euroon. Pankkisidonnaisten rahastojen osuus kasvoi 0,9 prosenttiyksikköä samana aikana eli 65,2 prosenttiin, vaikka myös pankkisidonnaisten rahastojen pääoma laski noin 500 miljoonaa euroa.

Taulukko: Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Taulukko: Talletukset

Kuva: Rahastoyhtiöiden markkinaosuuksia 30.9.2001

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Jukka Hemmi, puhelin (09) 183 51.

BALTIAN MAIDEN PANKKIEN JA VALVONNAN TILA

Viron, Latvian ja Liettuan pankkijärjestelmien historia on vielä hyvin nuori. Järjestelmät syntyivät ja kehittyivät vasta 1990-luvulla maiden itsenäistyttyä. Alkuvaihe oli voimakkaan kasvun ja kriisien aikaa. Pankit opettelivat toimimaan markkinaympäristössä, ja pankkien sääntelykehikon luominen aloitettiin. Kymmenen viime vuoden aikana maiden viranomaiset ovat pystyttäneet pankkien sääntely- ja valvontakehikon lähes tyhjästä.

Ulkomaisten sijoittajien läsnäolo vakauttanut pankkimarkkinoita

Baltian pankkijärjestelmät ovat kehittyneet kansainvälisen kehityssuunnan mukaisesti kohti suurempia yksiköitä. Latviassa ja Liettuassa on edelleen odotettavissa pankkifuusioita, mutta Viron markkinat ovat jo nyt erittäin keskittyneet. Ulkomaiset sijoittajat kiinnostuivat Baltian pankeista viime vuosikymmenen loppupuolella. Erityisesti kaksi ruotsalaista pankkia, Skandinaviska Enskilda Banken (SEB) ja FöreningsSparbanken (Swedbank), on toiminut aktiivisesti Baltiassa. Baltian kahdeksasta suurimmasta pankista kuusi on joko SEBin tai Swedbankin pääasiallisessa omistuksessa. Suomalaiset pankit toimivat Baltiassa sekä sivukonttoreina että tytäryhtiöinä, mutta niiden merkitys paikallisilla markkinoilla on vielä vähäinen.

Ulkomaisten sijoittajien läsnäolo Baltiassa on selvästi vakauttanut pankkimarkkinoita ja tuonut niille lisää uskottavuutta. Pankit ovat saaneet kaipaamaansa pääomaa, asiantuntemusta ja uutta tekniikkaa. SEB ja Swedbank ovat erityisesti panostaneet uuden tekniikan hyödyntämiseen omistamissaan pankeissa. Viro on Baltian maista edelläkävijä tekniikan hyödyntämisessä. Latviassa uutta tekniikkaa on alettu hyödyntää viime vuosina, mutta pankit panostavat edelleen automaattien lukumäärän kasvattamiseen. Liettuan sekä toiseksi että kolmanneksi suurin pankki on ollut valtion omistuksessa ja toinen on edelleenkin, mikä on hidastanut pankkien kehittymistä. Liettuassa uuden tekniikan hyödyntäminen onkin vasta käynnistymässä.

Pankkien rooli rahoituksen välityksessä keskeinen

Pankkien rahoituksenvälityskyky (luotot/bruttokansantuote) on parantunut viime vuosina, kun luotonanto on kasvanut kansantuotetta selvästi nopeammin. Viron pankkien rahoituksenvälityskyky on selvästi parhain Baltian maista. Sen sijaan Liettuassa luotonanto on hyvin vähäistä suhteutettuna bruttokansantuotteeseen (taulukko 1). Pankkien rooli rahoituksen välityksessä on keskeinen kaikissa Baltian maissa. Arvopaperimarkkinat ovat vasta kehittymässä ja muiden rahoittajien rooli on vähäinen. Tosin Virossa rahoitusyhtiöt ovat kasvattaneet suosiotaan ja leasingrahoituksen osuus bruttokansantuotteesta on jo 11 %. Virossa yhä suurempi osuus asuntorahoituksesta annetaan rahoitusyhtiöiden kautta. Myös Latviassa leasingpohjainen asuntorahoitus on lisääntynyt.

Taulukko 1. Pankkien merkitys rahoitusjärjestelmässä

Osuus BKT:stä, % Vuonna 2000	Viro	Latvia	Liettua	Romania)	Slovakia)	Puola)	Suomi
Pankkien tase	69	62	29	24	89	52	95
Pankkien talletukset	41	42	19	-	-	-	43
Pankkien luotot	41	25	12	13	68	38	51

*) Lähde: IFS.

Osakemarkkinoiden merkitys yritysten oman pääomanehtoisen rahoituksen hankinnassa on kaikissa Baltian maissa vielä hyvin vaatimaton. Lisäksi on syytä muistaa, että Baltiassa yrityksen viemisestä pörssiin päättää yleensä valtio yksityistämisen yhteydessä eikä yritys itse. Pörssivaihdonkin perusteella arvopaperimarkkinat ovat vasta kehityksen alkuvaiheessa, ja siten niiden merkitys taloudellisen kehityksen kannalta on vielä melko pieni.

Rahastotoiminta käynnistymässä

Toimialaliikukumia pankkitoiminnan suuntaan ei ole muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta havaittavissa Baltian maissa. Sen sijaan pankit ovat kyllä liukuneet rahastojen, rahoitusyhtiöiden ja vakuutusyhtiöiden toimialoille. Suurimmilla pankkikonserneilla onkin omat vakuutusyhtiöt, rahoitusyhtiöt ja rahastot.

Kansainvälisesti yleistynyt erilaisten sijoitusvaihtoehtojen tarjoaminen näkyy toistaiseksi vain Virossa ja sielläkin lähinnä pankkien strategisissa linjauksissa. Käytännössä rahastotoiminta on erittäin pientä myös Virossa, ja muissa maissa se on vasta käynnistymässä. Virossa ja Latviassa toimii jo eläkerahastoja, mutta niiden suosio on ollut vaatimatonta. Liettuassa eläkeuudistus toteutetaan vasta lähivuosina. Henkivakuutussäästäminen on ollut erittäin vähäistä kaikissa Baltian maissa.

Pankkikriisit jarruttaneet taseiden kasvua

Pankkien taseiden kasvua ovat jarruttaneet kaksi pankkikriisiä, joista ensimmäinen oli vuonna 1995 ja toinen vuonna 1998. Viron ja Latvian pankit toipuivat viimeisimmästä kriisistä jo vuonna 1999, mutta Liettuan pankkien toipuminen alkoi vasta seuraavana vuonna. Viron, Latvian ja Liettuan pankkijärjestelmiä voidaan pitää vakaina, ja ne kehittyvät ulkomaisten sijoittajien tuella nopeasti. Pankkijärjestelmän ulkomainen omistus lisää myös makrotalouden vakautta. Samalla kun pankkitoiminta kehittyy, myös pankki- ja rahoitusvalvonnan on kehityttävä.

Koska yksikään Baltian maa ei ole välttynyt vakavalta pankkikriisiltä, jokaisessa maassa on käytännön kautta ymmärretty sääntely- ja valvontakehikon tarpeellisuus. Latviassa ja Virossa on päädytty yhdistettyyn valvontaan, kun taas Liettuassa eri instituutteja valvoo eri viranomainen. Sääntelykehikon kehittäminen jatkuu kuitenkin edelleen, kun lakeja ja määräyksiä kehitetään länsimaisten standardien ja EU:n direktiivien mukaisiksi.

Rahoitusvalvonta uudistuu Virossa vuoden 2002 alussa

Viron rahoitusvalvonta on uudistumassa täydellisesti. Noin kolme vuotta sitten Virossa päätettiin yhdistää pankki- vakuutus- ja arvopaperimarkkinavalvonta. Asia eteni hitaasti, ja valvonnan sijaintipaikasta oli erimielisyyksiä. Lopulta kuluvan vuoden maaliskuussa eduskunta päätti, että yhdistetty valvonta sijoitetaan keskuspankin yhteyteen, ja laki hyväksyttiin toisessa käsittelyssä toukokuussa 2001. Uusi yhdistetty valvontavirasto aloittaa toimintansa vuoden 2002 alussa, ja sen henkilökunnan määrä on arviolta 50–60. Valvontaviraston kulut katetaan vuosina 2002 ja 2003 osin keskuspankin tai valtion budjetista. Valvottavilta perittävillä valvontamaksuilla katetaan vuonna 2002 kuluista 65 %, ja vuodesta 2004 lähtien kulut katetaan kokonaan valvontamaksuilla.

Yhdistetyn valvonnan toivotaan parantavan rahoitussektorin valvontaa erityisesti arvopaperimarkkinoiden osalta. Arvopaperimarkkinavalvontaa pitääkin vahvistaa, jotta se pystyy vastaamaan velvoitteistaan uudessa yhdistetyssä valvontavirastossa. Parin viime vuoden aikana pankkivalvonta on saanut uusia haasteita. Keskuspankki on mm. havainnut, että pankkijärjestelmän keskittyessä sen on tarkkailtava, etteivät pankit käytä hyväkseen dominoivaa asemaansa. Leasingin voimakas kasvu on herättänyt valvojien epäilyt taas siitä, arvioidaanko leasingin riskit yhtä huolellisesti kuin pankkiluottojen riskit.

Latvian rahoitusvalvoja aloitti toimintansa heinäkuussa 2001

Latviassa kehitettiin vuodesta 1997 lähtien yhdistetyn rahoitusvalvonnan mallia Maailmanpankin ja Ruotsin hallituksen tuella. Laki yhdistetystä valvonnasta hyväksyttiin kesäkuussa 2000, ja uusi virasto aloitti toimintansa suunnitelman mukaisesti heinäkuussa 2001. Rahoitus- ja pääomamarkkinakomission (Financial and Capital Market Commission, FCMC) tehtäviin kuuluu pankkisektorin, arvopaperimarkkinoiden, vakuutusyhtiöiden ja eläkerahastojen valvonta sekä talletusten vakuusrahaston hallinnoiminen. FCMC:n tavoitteena on edistää sijoittajien, tallettajien ja vakuutuksenottajien etujen suojelua sekä rahoitus- ja pääomamarkkinoiden vakautta ja kehitystä.

Laki FCMC:stä takaa virastolle poliittisen riippumattomuuden. Poliittinen itsenäisyys taataan niin, että virastolla on mahdollisuus vaikuttaa johtajiensa nimittämiseen ja erottamiseen. FCMC:n toiminnallinen itsenäisyys taataan määrittämällä sen sääntelykohteet, mahdollistamalla sääntelyvallan käyttö, esim. toimilupien myöntäminen, ja takaamalla rahoituksen omavaraisuus. Aluksi viraston toiminta rahoitetaan osin keskuspankista ja osin vakuutusyhtiöiltä perittyjen valvontamaksujen avulla. Vuoteen 2007 mennessä koko toiminta rahoitetaan kuitenkin jo valvontamaksuilla, jotka peritään kaikilta valvottavilta. Latvian viranomaiset ovat päätyneet instituutiopohjaisen organisaatiomallin sijasta toimintapohjaiseen organisaatiomalliin, jotta viraston toiminnan synergiaedut voidaan käyttää täysin hyödyksi. Uuden valvontaviraston vahvuus on 98 henkilöä, joista noin 70 on valvoja.

Liettuassa rahoitusmarkkinoiden valvonta hajautettu kolmeen virastoon

Liettuassa rahoitusvalvontaa hoitaa kolme eri virastoa. Pankkeja valvoo keskuspankin valvontaosasto, arvopaperinvälittäjiä arvopaperikomissio ja vakuutusyhtiöitä vakuutusvalvontavirasto. Liettuan keskuspankin valvontaosasto valvoo luottolaitoksia eli pankkeja, pankkikonserneja sekä luottoyhdistyksiä 63 työntekijän voimin. Liettuan pankkivalvonta perustuu Baselin komitean tehokkaalle pankkivalvonnalle asettamiin periaatteisiin, ja keskuspankin on tarkoitus ottaa nämä periaatteet täysin käyttöön. Arvopaperinvälittäjiä valvova arvopaperikomissio perustettiin vuonna 1992 valtiovarainministeriön alaisuuteen, mutta vuonna 1996 sen status muutettiin ja siitä tuli itsenäinen virasto, joka on suoraan parlamentin alaisuudessa. Vakuutusvalvontavirasto (State Insurance Supervisory Authority, SISA) toimii Liettuan valtiovarainministeriön alaisuudessa.

Vuosien 1990–1995 aikana liettualaiset pankit, vakuutusyhtiöt ja arvopaperinvälittäjät toimivat täysin erillään toisistaan, mutta vuosina 1996–1999 tilanne alkoi muuttua. Investointipankkitoiminnan kehittyminen antoi aiheita valvojen yhteistyön käynnistämiseen. Pankit alkoivat aktiivisesti perustaa tytäryrityksiä, ja lähes kaikilla pankeilla oli omat vakuutus- ja rahoitusyhtiöt. Joulukuussa 2000 keskuspankki, arvopaperikomissio ja vakuutusvalvontavirasto allekirjoittivat yhteistyösopimuksen, joka helpottaa viranomaisten toimien koordinoimista ja tiedonvaihtoa. Valvojen yhteistyösopimusta korostetaan, koska Liettuassa ei ole tarkoitus yhdistää eri instituutioiden valvontaa yhteen virastoon.

Lisää Baltian pankkijärjestelmistä Rata työpaperissa Nro 11/2001.

▶▶▶▶▶

SELVITYS UUDISTETTAVAN VAKAVARAISUUSKEHIKON VAIKUTUKSISTA JULKAISTU

Baselin pankkivalvontakomitea on julkistanut Internet-kotisivullaan tulokset selvityksestä, jonka se laati uudistettavan vakavaraisuuskehikon vaikutusten arvioimiseksi. Laskelmat tehtiin tämän vuoden tammikuussa lausunnolle lähetetyn ehdotuksen pohjalta. Myös suomalaisia pankkeja osallistui selvitykseen. Baselin pankkivalvontakomitea tekee selvityksen perusteella muutoksia vakavaraisuusehdotukseensa.

Selvitys osoitti, että luottoriskin vakavaraisuusvaatimus tulisi keskimäärin kasvamaan, käytettiinpä sitten standardimenetelmää tai sisäisten luokitusten käytön perusmenetelmää (Foundation Internal Ratings Based Approach eli IRBA Foundation). Sisäisten luokitusten käytön perusmenetelmä tuotti jopa suurempia vakavaraisuusvaatimuksia kuin luottoriskin standardimenetelmä.

Sisäisten luokitusten käytön menetelmät perustuvat pankin sisäisten asiakasriskiluokitusten käyttöön. Perusmenetelmässä pankki itse määrittää asiakkaan kaatumistodennäköisyyden ja kehittyneessä menetelmässä sen lisäksi vastuun tappioprosentin ja vastuun määrän kaatumishetkellä.

Selvityksen mukaan G10-maissa suurten kansainvälisten pankkien vakavaraisuusvaatimus kasvaisi keskimäärin 6 %. Sisäisten luokitusten käytön perusmenetelmällä laskettuna lisäys olisi 14 %. Sen sijaan käytettäessä sisäisten luokitusten käytön kehittyntä menetelmää (Advanced Internal Ratings Based Approach eli IRBA Advanced) vakavaraisuusvaatimus olisi keskimäärin 5 % nykyistä vaatimusta pienempi. EU-maiden suurten pankkien tulokset olisivat samansuuntaiset (+ 6 % standardimenetelmää ja + 10 % sisäisten luokitusten käytön perusmenetelmää käytettäessä), vaikkakin vakavaraisuusvaatimuksen lasku olisi vain 1 % käytettäessä sisäisten luokitusten käytön kehittyntä menetelmää.

Operatiivisen riskin huomioon ottaminen lisäsi selvästi kokonaisvakavaraisuusvaatimusta. Kun EU-maiden keskisuurien ja pienten pankkien vakavaraisuusvaatimus pieneni 1 prosentin luottoriskin standardimenetelmää käytettäessä, oli vakavaraisuusvaatimuksen kasvu 11 %, kun otettiin huomioon myös operatiiviselle riskille asetettava vakavaraisuusvaatimus.

Selvityksen tulokset löytyvät osoitteesta www.bis.org/bcb/qisresult.htm.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Eeva-Liisa Raitanen, puhelin (09) 183 51.

▶▶▶▶▶

RAHOITUS- JA VAKUUTUSRYHMITYMIEN VALVONTA KÄYTÄNNÖSSÄ

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä -käsite

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymä -käsite määritellään eduskuntakäsittelyssä olevassa rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevassa lakiehdotuksessa. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymään pitää sisältyä sekä pankki tai sijoituspalveluyritys että vakuutusyhtiö, eikä kummankaan toimialan osuus saa olla vähäinen. Rahoitusryhmittymällä tarkoitetaan pankkeja tai sijoituspalveluyrityksiä.

Valvontaviranomaisten vastuunjako selkiytyy

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnan tehostamiseksi on ehdotettu annettavaksi erillinen laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta. Lakia sovellettaisiin ryhmittymään, johon kuuluu vähintään yksi suomalainen luottolaitos tai sijoituspalveluyritys ja vähintään yksi suomalainen vakuutusyhtiö ja jossa kummankaan toimialan osuus ei olisi vähäinen. Ryhmittymälle nimettäisiin aina koordinoiva valvontaviranomainen, joka olisi laissa säädettyin edellytyksin toinen sektorikohtaisista valvontaviranomaisista. Ehdotettu laki selkiyttäisi kahden valvontaviranomaisen välistä vastuunjakoja valvonnasta.

Koordinoivan viranomaisen velvollisuutena olisi muun muassa valvoa ryhmittymän kokonaisriskejä, omistajien ja johdon luotettavuutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä. Ryhmittymän emoyrityksen olisi ilmoitettava säännöllisesti päävastuulliselle viranomaiselle tiedot, jotka laissa on säädetty annettavaksi ryhmittymän taloudellisesta asemasta.

Valvontayhteistyö - case: Sampo

Sampo-ryhmittymää ovat valvoneet vuoden 2001 alusta lähtien Vakuutusvalvontavirasto ja Rahoitustarkastus tiiviissä yhteistyössä. Tällainen valvonta on katsottu tarpeelliseksi, koska ryhmittymää kuuluu sekä suuria vakuutusyhtiöitä että pankkeja ja sijoituspalveluyrityksiä.

Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto ovat allekirjoittaneet kaksi valvontapöytäkirjaa, joista toisessa on sovittu yhteistyön yleisistä periaatteista ja toisessa Sampo-ryhmittymän valvonnasta. Yhteistyön yleisiä periaatteita käsittelevässä valvontapöytäkirjassa on sovittu muun muassa valvontayhteistyön tavoitteista, tietojen vaihdosta, valvontayhteistyön laajuudesta sekä käytännön valvontayhteistyöstä ja menettelytavoista. Valvontapöytäkirjat ovat luettavissa Rahoitustarkastuksen kotisivuilta kohdista yleiset periaatteet ja Sampo-ryhmittymä. Sampo-ryhmittymän valvontaa suunnittelemaan ja koordinoimaan on nimetty valvontaryhmä, jossa on kaksi edustajaa kummastakin valvontaviranomaisesta. Valvontaryhmän tehtävänä on huolehtia valvontatoimenpiteiden riittävydestä ja oikeasta kohdentamisesta. Valvontaryhmä kokoontuu säännöllisesti. Ryhmä tapaa säännöllisesti ryhmittymän johdon edustajia ja käsittelee valvontaryhmän kokouksissa molempien valvontaviranomaisten sektorikohtaisessa valvonnassa saamia tietoja. Lisäksi valvontaryhmä seuraa ryhmittymän toimintaa varsin tiiviisti, muun muassa käymällä läpi ryhmittymän hallintoelinten pöytäkirjat.

Käytännön yhteistyötä tehdään myös Rahoitustarkastuksen ja Vakuutusvalvontaviraston johtokunnissa; johtokunnat ovat lähes identtiset, mikä osaltaan edistää valvontayhteistyön sujuvuutta.

Rahoitustarkastus ja Vakuutusvalvontavirasto suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä tarkastuksia, jotka kohdistuvat yhteisesti valvottavan Sampo-ryhmittymän holdingyhtiöön ja sen tytäryhtiöihin. Tiivistä yhteistyöstä viranomaisten välillä kertovat mm. valvontaviranomaisten yhteisesti lähettämät kirjeet ryhmittymän johdolle asioista, joilla on vaikutusta koko ryhmittymään.

Valvontaviranomaisten tavoitteena on varmistua, että valvonnalliset näkökohdat otetaan aina huomioon koko ryhmittymän kannalta.

Lisätietoja antaa
vastuuvalvoja Kaarina Saavalainen, puhelin (09) 183 51.

▶ ▶ ▶ ▶ ▶

PANKKIEN JA AUTOMATIAN EUROVALMISTELUT OVAT EDENNEET AIKATAULUSSA

Pankkien eurovalmius on edennyt valtaosin suunnitelmien mukaisesti. Ratan saamien seurantaraporttien mukaan pankkien eurovalmius vaihteli syyskuun 2001 lopussa 60 prosentista täyteen valmiuteen. Joidenkin euromuutosten osalta on ollut vähäisiä viivästyksiä ja aikataulujen siirtoja. Kriittisiä viivästyksiä, jotka uhkaisivat jonkin merkittävän pankkipalvelun euroon siirtymistä, ei ole ollut.

Pankkien jäljellä olevat euromuutostyöt liittyvät lähinnä muutettujen sovellusohjelmien testaamiseen, yhteistestauksiin eri sovellusten ja muiden osapuolten välillä sekä vuoden vaihteen eurokonversioiden ja ensi vuoden alun rahanvaihtojakson yksityiskohtaisiin suunnitelmiin. Pankit jatkavat intensiivisesti eurokoulutuksen antamista henkilökunnalleen ja jakavat informaatiota euromuutoksista ja euroseteleistä asiakkailleen.

Osa pankeista on jo lokakuussa konvertoinut otto- ja antolainauustilikantansa euroiksi. Tämä helpottaa vuodenvaihteen tietokoneajojen aikataulujen yhteensovittamista ja vähentää atk-ajojen kriittisyyttä vuoden lopussa kyseisissä pankeissa.

Ratan edellyttämät riskikartoitukset euroon siirtymisen ja rahan vaihdon riskeistä on tehty niissä pankeissa, joilta ne puuttuivat vielä alkuvuodesta. Marraskuun lopussa pankeilla tulee olla valmiina yksityiskohtaiset suunnitelmat euroon liittyvistä vuoden vaihteen toimenpiteistä, toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta häiriöiden varalta sekä tarvittavista varajärjestelyistä.

Automatian, Suomen Pankin ja pankkien neuvottelut rahahuollosta, eurojen ennako- ja edelleenjakelusta sekä tarvittavista vakuuksista saatiin päätökseen syksyyn mennessä. Kaikki pankit ovat siirtyneet Automatian rahahuoltojärjestelmän piiriin, ja rahahuoltojärjestelmässä on teknisesti jo nyt lähes täysi eurovalmius.

Rahahuollossa on muutettu merkittävästi työnjakoa euroon siirtymisen valmistelujen rinnalla: vähittäisrahahuollosta vastaa Automatia ja tukkurahahuollosta Suomen Pankki.

Lisätietoja antavat maksujärjestelmäasiantuntija Veikko Saarinen ja pankkitarkastaja Matti Lukka, puhelin (09) 183 51.

▶▶▶▶▶

CESR:n ehdotus lausuntokierroksella

SIJOITUSPALVELUJA TARJOAVIEN YRITYSTEN MENETTELYTAPOJA HALUTAAN YHDENMUKAISTAA EUROOPASSA

Euroopan arvopaperimarkkinavalvojen komitea haluaa yhdenmukaistaa sijoituspalveluja tarjoavien yritysten menettelytapoja Euroopassa. CESR:n lausunnolla olevassa ehdotuksessa korostetaan palvelun tarjoajan velvollisuutta antaa ns. ei-ammattimaisille sijoittaja-asiakkaille riittävästi tietoa sijoitustoiminnasta ja sen riskeistä 1). Lisäksi palvelun tarjoajan tulee huolehtia siitä, että asiakkaita kohdellaan asianmukaisesti. Sen sijaan palvelun tarjoajien ja ammattimaisten sijoittajien kesken noudatettavat säännöt ovat varsin yleisluonteisia. Lähtökohtana on, että ammattimaisilla sijoittajilla on joko riittävä osaaminen ja kokemus sijoitustoiminnasta ja eri sijoituskohteista, että heillä ei ole erikseen suojan tarvetta tai että he osaavat tarvittaessa pyytää oma-aloitteisesti lisätietoja.

Ehdotetut säännöt voidaan jakaa koskemaan palvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuutta ja selonottovelvollisuutta sekä asiakassopimuksia ja palvelun tarjontaa. Lisäksi on erityisiä säännöksiä omaisuudenhoitopalveluista.

1) Lähtökohtana on, että ennen kuin valitaan sovellettavat menettelytapasäännöt, sijoittajien kokemuksen ja osaamisen taso määritellään luokittelemalla sijoittajat ammattimaisiin ja ei-ammattimaisiin sijoittajiin.

Palvelun tarjoajan tiedonantovelvollisuus

Palvelun tarjoajan on annettava asiakkaalle riittävät tiedot tarjottavasta palvelusta ja eri sijoituskohteista, jotta sijoittaja voi arvioida eri tuotteita ja palveluja sekä niihin liittyviä riskejä. Palvelun tarjoajan on myös annettava riittävät tiedot itsestään, jotta sijoittaja voi arvioida sopimuskumppaniaan.

Eri sijoitustuotteista ja palveluista annettavat tiedot on suhteutettava asiakkaan tietämyksen

tasoon ja sijoituskokemukseen. Asiakkaan kannalta merkittävää tietoa on muun muassa se, mihin sijoituskohteisiin varoja sijoitetaan, mikä on palvelun tarjoajan vastuu ja mikä on asiakkaan oma vastuu. Palveluista perittävistä palkkioista ja niiden määrästä ja laskentaperusteista on kerrottava erikseen.

Jos sijoituspalveluun tai tuotteeseen liittyy erityisiä riskejä, niistä on erikseen mainittava asiakkaalle. Tällaisia erikseen mainittavia riskitekijöitä ovat muun muassa sijoittaminen johdannaisiin tai sellaisiin sijoituskohteisiin, joita ei noteerata julkisessa kaupankäynnissä tai joihin liittyy erityisen suuri riski hintojen heilahtelun vuoksi. Lisäksi on mainittava luotolla sijoittamiseen liittyvistä riskeistä sekä sellaisista sijoituksista, joihin liittyy valuuttariski.

Tiedonantovelvollisuus on täytettävä ennen kuin asiakkaan kanssa tehdään sopimus palvelun tarjoamisesta, ja se jatkuu myös asiakassuhteen aikana. Mikäli asiakas ottaa käyttöön uusia palveluja tai sijoituskohteita, myös niiden osalta on huolehdittava tarpeellisten tietojen antamisesta. Lisäksi palvelun tarjoaja on velvollinen raportoimaan suorittamistaan toimeksiannoista ja asiakkaan varallisuuden kehityksestä säännöllisesti. Raportointitiheys määritellään sopimuksessa, ja sen on oltava oikeassa suhteessa sijoitustoiminnan luonteeseen ja sijoitusten riskipitoisuuteen.

Palvelun tarjoajan selonottovelvollisuus

Selonottovelvollisuuden (know your customer) tarkoituksena on varmistaa, että palvelun tarjoajalla on riittävät tiedot asiakkaasta ennen palvelun tarjoamista. Asiakkaan henkilöllisyyden selvittäminen on välttämätöntä jo rahanpesun estämisestä annettujen säännösten noudattamiseksi. Sen mukaan, mikä on tarjottava palvelu, on lisäksi hankittava tiedot mm. asiakkaan sijoituskokemuksesta, sijoitustoiminnan tavoitteista ja halutusta riskitasosta sekä mahdollisista sijoitustoimintaan liittyvistä rajoituksista.

Selonottovelvollisuuden tarkoituksena on toisaalta täsmentää tiedonantovelvollisuuden sisältö ja toisaalta selvittää, soveltuvatko suunnitellut sijoituspalvelut tai tuotteet asiakkaan tavoitteisiin ja riskinottokykyyn.

Palvelun tarjoajalla on myös velvollisuus hoitaa toimintaansa asiakkaan edun mukaisesti. Mikäli palvelun tarjoaja havaitsee, ettei sijoituskohde tai palvelu sovellu asiakkaalle, on siitä mainittava asiakkaalle. Tämä velvollisuus korostuu omaisuudenhoidossa sekä arvopaperinvälityksessä silloin, kun palvelun tarjoaja antaa asiakkaalle sijoitusneuvontaa. Mikäli tarjottu palvelu käsittää vain toimeksiantojen toteutusta (ns. execution only -välitys), kuten internet-välitys, ei palvelun tarjoajalla ole velvollisuutta arvioida yksittäisten toimeksiantojen soveltuvuutta asiakkaalle. Palvelua aloitettaessa on kuitenkin selvitettävä asiakkaalle palvelun ominaisuudet sekä arvioitava, sopiiko palvelu asiakkaalle.

Mikäli asiakas kieltäytyy antamasta tarvittavia tietoja, palvelun tarjoajan pitää arvioida puuttuvien tietojen merkitystä ja joko kieltäytyä asiakassuhteesta tai selostaa asiakkaalle puuttuvien tietojen merkitys palvelun tarjoamiselle. Palvelun tarjoajan tulee saada asiakkaalta todisteellinen vahvistus siitä, että asiakas tästä huolimatta haluaa toteuttaa aikomansa toimenpiteen.

Asiakassopimukset

Palvelun tarjoamisesta on tehtävä kirjallinen sopimus jo ennen palvelun tarjoamista. Kirjallinen sopimus voidaan tehdä perinteisen paperilla tehtävän sopimuksen ohella myös muulla todisteellisella ja juridisesti sitovalla tavalla kuten esimerkiksi sähköisesti.

Sopimuksessa on täsmällisesti määriteltävä tarjottava palvelu ja sen ehdot. Esimerkiksi arvopaperinvälitystä koskevassa sopimuksessa on määriteltävä, millä tavoin asiakas voi antaa toimeksiantoja. Omaisuudenhoitoa koskevassa sopimuksessa on määriteltävä, mihin sijoituskohteisiin varoja voidaan sijoittaa sekä kerrottava eri sijoituksia mahdollisesti koskevista rajoituksista.

Uusien sääntöjen soveltaminen Suomessa

CESR:n ehdotukset ovat parhaillaan toisella lausuntokierroksella. Saatujen lausuntojen pohjalta muokatut ehdotukset on tarkoitus hyväksyä ensi vuoden alussa. Tämän jälkeen ehdotukset saatetaan Suomessa voimaan muuttamalla Rahoitustarkastuksen ohjeita ja määräyksiä. Ehdotus aiheuttaa tarvetta useisiin täsmennyksiin Rahoitustarkastuksen nykyisissä ohjeissa. Merkittävimmät muutostarpeet liittyvät palveluntarjoajien tiedonantovelvollisuuden sekä selonottovelvollisuuden täsmentämiseen. Lisäksi sopimuksia koskevat ohjeet ulotetaan

koskemaan myös arvopaperinvälitystä. CESR:n ehdotukset ammattimaisen sijoittajan määritelmästä poikkeavat myös Suomen nykyisestä sääntelystä. Niiden huomioon ottaminen edellyttää kuitenkin lainsäädännön muuttamista.

Lisätietoja antaa
toimistopäällikkö Jari Virta, puhelin (09) 183 51.

Yhdenmukaisen sääntelyn tarve Euroopassa

Rahoitusmarkkinoiden valvonnan tarkoituksena on ylläpitää luottamusta rahoitusmarkkinoiden toimintaan. Osana luottamuksen ylläpitoa on säännelty palveluntarjoajien ja niiden käyttäjien välisessä suhteessa noudatettavia menettelytapoja. Sijoituspalvelujen osalta nämä säännökset perustuvat EU:n sijoituspalveludirektiivin 11 artiklaan. Direktiivissä on mainittu ne perusperiaatteet, joiden pohjalta kansallisten viranomaisten on säädettävä täsmällisemmät säännöt siitä, millaisia menettelytapoja sijoituspalveluja tarjoavien sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten on asiakassuhteissaan noudatettava.

Suomessa nämä periaatteet on implementoitu arvopaperimarkkinalain 4 luvussa ja Ratan ohjeissa 201.2, 201.7 ja 201.9.

Kun rajan ylittävän palvelun tarjonta on lisääntynyt Euroopassa, on käynyt ilmi, että eri maissa kyseisen direktiivin säännöksiä noudatetaan hyvinkin eri tavoin. Tästä on seurannut ongelmia mm. palveluja tarjoaville yrityksille, sillä niiden on noudatettava erilaisia säännöksiä siitä riippuen, missä palvelua tarjotaan.

Ongelmaan on haettu ratkaisua pyrkimällä yhdenmukaistamaan sovellettavia sääntöjä. Euroopan arvopaperimarkkinavalvojien komitean CESR:n ehdotus on parhaillaan kommentoitavana eri EU-maissa. Tavoitteena on että CESR:n ja sen edeltäjän FESCON valmistelemat suositukset hyväksytään alkuvuodesta 2002. Suomessa kaavailut muutokset on suunniteltu tehtäväksi pääosin Ratan ohjeistusta muuttamalla.

▶▶▶▶▶

TAPAHTUMAKATSAUS

NIMITYS RAHOITUSTARKASTUKSESSA

Varatuomari Jari Virta on nimitetty pääomamarkkinaosaston sääntelytoimiston toimistopäälliköksi 1.10.2001 alkaen. Virta on ollut Ratan ja sen edeltäjän pankkitarkastusviraston palveluksessa vuodesta 1990. Hän on toiminut sääntelytoimiston vs. toimistopäällikkönä 1.9.2000 lähtien.

▶

TUTKINTAPYYNTÖJÄ POLIISILLE

Rata on antanut poliisille esitutkintaan kolme epäilyä sisäpiiritiedon väärinkäytöstä. Rata ei kuitenkaan voi kertoa kohdeyhtiöiden nimiä tutkinnan turvaamista koskevista syistä.

▶

RAHOITUSTARKASTUKSEN KEHOTUS ARVOPAPERINVÄLITTÄJÄLLE

Rata on tutkinut kesällä sattuneen tapauksen, jossa tehtiin huomattavan kokoisia osakekauppoja vähän ennen päätöskurssien määräytymistä useilla eri osakelajeilla. Kyseisten osakkeiden kuukauden vaihteen poikkeavat päätöskurssit aiheuttivat poikkeamia niihin perustuviin tilastoihin sekä salkku- ja muihin raportteihin. Kaupat tehneen välittäjän esittämä syy näille kaupoille oli Ratan tutkimusten perusteella uskottava eivätkä teot täten Ratan kannan mukaan täyttäneet kurssimanipulaation tunnusmerkistöä.

Välittäjä oli kuitenkin menettelyllään vaikuttanut siihen, että kyseisen päivän päätöskurssit poikkesivat siitä, mihin ne normaalin hinnanmuodostusmekanismin mukaan olisivat asettuneet. Rata kehotti välittäjää vastaisuudessa välttämään toimintaa, josta voi seurata arvopaperin hintatason vääristyminen.

▶

RAHOITUSTARKASTUS TIEDOTTAA -TIEDOTE VUONNA 2002

Rahoitustarkastus tiedottaa -tiedote ilmestyy vuonna 2002 neljä kertaa. Ilmestymispäivät ovat: tiistai 26.3., tiistai 28.5., tiistai 27.8. ja perjantai 29.11.

▶▶▶▶▶

Tuloslaskelman pääeriä ja tunnuslukuja

Milj.euroa	30.9.2000	31.12.2000	30.9.2001
Korkotuotot	4 502	6 191	5 127
Korkokulut	2 530	3 486	3 061
RAHOITUSKATE (sis. leasing katteen)	1 979	2 705	2 127
Palkkiotuotot (netto)	794	1 049	684
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan kate	144	172	66
Muut tuotot	430	517	386
Hallinto- ja muut liiketoimintakulut	1 476	2 053	1 598
Poistot ja arvonalennukset	244	307	236
Luotto- ja takaustappiot	19	66	60
Liikevoitto	1 608	2 017	1 369
Oman pääoman tuotto (ROE) %	25 %	23 %	22 %
Koko pääoman tuotto (ROA) %	1.4 %	1.2 %	1.3 %
Tuotot/Kulut (poistot kuluina)	2.0	1.9	1.8
Tase yhteensä	118 214	123 794	135 715
Omat varat yhteensä	9 834	9 103	10 119
Josta Tier 1 -varoja	7 377	7 076	8 193
Riskipainotetut erät	74 793	78 368	78 344
Vakavaraisuus	13.1 %	11.6 %	12.9 %
Tier 1 -vakavaraisuus	9.9 %	9.0 %	10.5 %

▶

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

	Miljardia euroa			Markkinaosuudet 1), %		
	30.9.2001	30.6.2001	30.9.2000	30.9.2001	30.6.2001	30.9.2000
Merita Pankki Oyj	31.9	32.6	29.4	40.6 %	41.2 %	39.7 %
Osuuspankkien yhteenliittymä	21.6	21.3	19.9	27.6 %	26.9 %	26.9 %
Sampo Pankki Oyj	13.3	13.8	14.3	17.0 %	17.4 %	19.2 %
Säästöpankit yhteensä (mukaanl. Aktia)	4.5	4.4	4.1	5.7 %	5.5 %	5.5 %
Paikallisosuuspankit	1.5	1.5	1.4	2.0 %	1.9 %	1.9 %
Ålandsbanken Abp	1.1	1.0	1.0	1.4 %	1.3 %	1.4 %
Mandatum Pankki Oyj	0.2	0.2	0.2	0.3 %	0.3 %	0.3 %
Evli Pankki Oyj	0.02	0.0	0.0	0.03 %	0.0 %	0.0 %
Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit (yhteensä)	4.2	4.3	3.8	5.4 %	5.5 %	4.8 %
Yhteensä	78.4	79.2	74.2	100 %	100 %	100 %

Talletukset

--	--	--	--	--	--	--

	Miljardia euroa			Markkinaosuudet 1), %		
	30.9.2001	30.6.2001	30.9.2000	30.9.2001	30.6.2001	30.9.2000
Merita Pankki Oyj	26.9	25.4	23.1	42.7 %	41.7 %	41.0 %
Osuuspankkien yhteenliittymä	18.5	18.0	16.6	29.4 %	29.6 %	29.5 %
Sampo Pankki Oyj	8.1	8.2	8.1	12.9 %	13.4 %	14.3 %
Säästöpankit yhteensä (mukaanl. Aktia)	4.9	4.8	4.5	7.8 %	7.8 %	7.9 %
Paikallisosuuspankit	1.8	1.7	1.6	2.8 %	2.8 %	2.9 %
Ålandsbanken Abp	1.1	1.1	1.0	1.7 %	1.8 %	1.7 %
Mandatum Pankki Oyj	0.5	0.5	0.5	0.7 %	0.8 %	1.0 %
Evli Pankki Oyj	0.008	0.0	0.0	0.012 %	0.0 %	0.0 %
Ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit (yhteensä)	1.3	1.3	1.0	2.0 %	2.1 %	1.8 %
Yhteensä	63.0	61.0	56.5	100 %	100 %	100 %

1) Tarkasteltava aineisto perustuu kotimaisten pankkien osalta konsernilukuihin. Säästöpankkien, paikallisosuuspankkien ja Aktian osalta on mukana vain emopankkien luvut. Mukaan on otettu euro- ja valuuttamääräiset saamiset ja talletukset. Mukaan on otettu myös seuraavien ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorit: Citibank International plc, Credit Agricole Indosuez, Den Danske Bank, Skandinaviska Enskilda Banken, Svenska Handelsbanken ja D. Carnegie AB, Finland filialen.

Rahastoyhtiöiden markkinaosuuksia 30.9.2001

▶ ▶ ▶ ▶ ▶